

OSLOBODENJE

Objavljeno:08.10.2019.

Direktor RMU Zenica Edin Pašić: Pogon "Stranjani" prestaje s radom

Prošle godine ovaj pogon je stvorio gubitak veći od pet miliona KM, kazao je Pašić

Zavisno društvo Rudnici mrkog uglja Zenica, kako je nakon sastanka sa sindikalnim predstavnicima najavio v.d. direktora tog preduzeća Edin Pašić, zbog nove obustave rada i jutrošnjeg zatvaranja rudara u jamu pogona "Stranjani", preuzet će trajnije mjere, usmjerene na potpunu obustavu radova u tom pogonu.

-Do jučer smo, kao nova uprava, provodili urgentne, odnosno privremene mjere. Međutim, zbog ove, vanredne situacije, prinuđeni smo da provodimo trajnije mjere, koje su usmjerene na proces potpune i trajne obustave radova.

Ono što je najvažnije, niko od rudara neće ostati bez posla. Rudari pogona "Stranjani" bit će raspoređeni na preostala dva pogona, "Raspotočje" i "Stara jama", tamo gdje će proizvoditi i gdje će moći sebi zaraditi plaću - rekao je Pašić.

U pogonu "Stranjani", kako je dodao, to nije moguće i napominje da je preraspodjela zakonita mjera, koja će doprinjeti stabilizaciji poslovanja. On je dodao kako je nova odluka proistekla iz stava struke, a ne kao naredba iz JP Elektroprivreda BiH, u sklopu koje posluju i zenički rudnici.

-Struka je pokazala da u proteklih devet godina pogon "Stranjani" posluje sa gubitcima, koji se na godišnjem nivou kreću od dva do tri miliona KM- kazao je Pašić i dodao da je taj pogon prošle godine ostvario gubitak od 5.074.000 KM.

Pašić ističe da već imaju radnike koji žele da budu preraspoređeni u druge pogone.

-Danas su četiri radnika zaključili ugovore o radu da rade u pogonu "Stara jama". Od sutra se trebaju javiti na posao - ističe Pašić, koji upozorava kako su rudari koji su ušli u jamu "Stranjani" te je ne žele napustiti, to uradili na svoju odgovornost.

-Mi smo iscrpili sve mogućnosti, ali radnici su odlučili da idu u jamu i da se zatvore. Nadam se da su svjesni i da su spremni preuzeti odgovornost. Stav Sindikata, koji su prezentirali i na ovom

sastanku, je da se ne mješaju u poslove uprave, samo da se ne dira u zagantovana prava radnika-
ističe Pašić

OSLOBODENJE

Objavljeno: 21. 10. 2019.

RMU Zenica nade polaže u Raspotočje

Stranjani su zatvoreni, ali i jama koja je dobila široko čelo trenutno se sanira, jer se pojavila voda, kaže v.d. direktora Rudnika Zenica Edin Pašić

Više od 50 ljudi radi na izvlačenju opreme i repromaterijala iz jame Stranjani, koja će se koristiti u preostala dva proizvodna pogona

Uprava Rudnika mrkog uglja Zenica donijela je odluku o potpunoj i trajnoj obustavi jamskih radova u pogonu Stranjani. Ta odluka je provedena, ljudi su preraspoređeni iz tog u preostala dva proizvodna pogona - Raspotočje i Stara jama, kao i pogon Separacija. Tako je proizvodnja obustavljena u Stranjanima nakon punih šest decenija, a ovaj pogon se pridružio pogonima zeničkog ugljenokopa - Mošćanica i Rača, koji odranije ne rade.

Ništa preko noći

- U pogonu Stranjani ostalo je 55 ljudi koji rade na ventilaciji, odvodnjavanju jame i njenom održavanju do potpunog zatvaranja. Pored tih 55 radnika, ima još određeni broj ljudi iz drugih pogona koji rade na izvlačenju opreme i repromaterijala iz jame Stranjani, koja će se koristiti u preostala dva proizvodna pogona, kazao nam je Edin Pašić, v.d. direktora RMU Zenica.

Vlada Federacije je dala rok od 60 dana Elektroprivredi BiH da se uradi plan sanacije Rudnika Zenica. Direktor Pašić je objasnio da su formirali tim, a da će svako od stručnjaka koji su u njemu iz svoje oblasti dati doprinos, "da pokušamo napraviti što bolji plan sanacije".

U Raspotočju nekoliko posljednjih mjeseci nema proizvodnje zbog poplave. Ova jama, koja je prije nekoliko godina dobila široko čelo, treba da postane glavni proizvodni pogon zeničkog rudnika.

- Očekujemo najveću proizvodnju iz jame Raspotočje. Tamo smo ugradili široko čelo. Istina je da se sad zbog tektonskih poremećaja pojavila voda. U završnoj je fazi sanacija. Nadam se da ćemo do kraja mjeseca imati proizvodnju iz pogona Raspotočje, istakao je Pašić.

Prvi čovjek zeničkog ugljenokopa vjeruje kako RMU Zenica može izaći na zelenu granu. Dodao je da će sigurno biti velikih i teških odluka, ali da će se uz razumijevanje i podršku vladajućeg društva sve prebroditi.

- Treba vremena za to. Problemi nisu nastajali preko noći, tako da se ne mogu ni riješiti preko noći, naglasio je Pašić.

Na pitanje da li rad RMU Zenica, kao i drugih ugljenokopa u Koncernu, opterećuju invalidi druge kategorije i cijena uglja koju dostavljaju termoelektranama a koju im plaća Elektroprivreda BiH, Pašić je odgovorio da RMU Zenica od 1.470 uposlenih ima 315 invalida druge kategorije, ljudi koji ne mogu ići u jamu, a da bi sigurno i rudniku bilo lakše kada bi otkupna cijena uglja bila veća.

- Sasvim sigurno je da invalidi druge kategorije invalidnosti otežavaju poslovanje Rudnika. Međutim, zakonska rješenja su takva i treba ih poštovati, rekao je direktor RMU Zenica.

Kada je u pitanju Stara jama, direktor Pašić je rekao kako u Rudniku smatraju da ovaj pogon “ima perspektivu u određenom vremenskom periodu i da može da svojim prihodima pokrije rashode”.

Gubici Stranjana

Iz uprave Rudnika Zenica su objasnili da je struka pokazala da u proteklih devet godina pogon Stranjani posluje sa gubicima, koji se na godišnjem nivou kreću od dva do tri miliona KM, a da je taj pogon prošle godine ostvario gubitak od 5.074.000 KM.

MIRZA DAJIĆ

OSLOBODENJE

Objavljeno: 23.10.2019.

Plate rudara u FBiH su u prosjeku 950 KM i niže su od plata rudara iz RS-a koje u prosjeku iznose 1.090 KM - rudnici u RS-u su drugačije organizirani, u sastavu termoelektrana

Da li model iz RS-a rješenje?

PIŠE: ELDAR DIZDAREVIĆ

Proteklih sedmica u ovdašnjim medijima često su se prenosile ponekad i dramatične vijesti o rudarima i rudnicima iz većeg bh. entiteta, Elektroprivredi BiH, resornom ministarstvu i Vladi Federacije BiH. Prisjetimo se ukratko. Početkom septembra rudari iz pojedinih rudnika su ušli u jame i tamo proveli 24 sata, tražeći tako da im se isplati naknada za topli obrok. Potom su rudari došli u Sarajevo, pred zgradu Elektroprivrede BiH, a par dana kasnije protestirali su i pred zgradom Vlade FBiH. Ukratko, rudari su uputili Vladi FBiH pet zahtjeva koji podrazumijevaju sljedeće: (1) primjena Kolektivnog ugovora o pravima i obavezama poslodavaca i radnika u oblasti rudarstva u FBiH, zatim (2) da se odmah pokrene postupak analize kvalitete upravljanja u rudnicima uglja iz sastava Koncerna i u svim (3) rudnicima uglja izvrši analiza organizacije i sistematizacije radnih mjesta te (4) da se obavezno izvrši preispitivanje funkcionalnosti Koncerna JP Elektroprivreda BiH Sarajevo te, na kraju, da Vlada FBiH odredi (5) veleprodajnu cijene uglja koja se iz rudnika u Federaciji BiH isporučuje JP EPBiH. U ovih pet zahtjeva krije se i suština problema sa rudnicima u Federaciji BiH, ali naravno uz dodatak i druge strane da su bankovni računi pojedinih rudnika blokirani zbog duga Poreskoj upravi FBiH od 210 miliona KM, kao i zbog toga, kako su rekli pojedini parlamentarci, da su rudnici u FBiH nelikvidni te da će uskoro možda biti i zatvoreni (po uzoru na mostarski Aluminij) te da se rudari trebaju prekvalifikovati u građevinare.

Dakle, veoma jasno: nema nikakve sumnje da su rudari i rudnici u (velikim) problemima, a među tri najveća treba svakako svrstati cijenu uglja, veliki dug i kvalitet upravljanja i sistematizaciju radnih mjesta u rudnicima. Za ovo posljednje kriva je, naravno, politika. Brojni ovdašnji uhljebi su se kao kamen utopljeniku oko vrata "zakačili" u administraciji rudnika od 2009. godine do danas, zahvaljujući isključivo političkim vezama sa vladajućom strankom, dok s druge strane uprava EPBiH, na čijem su čelu opet ljudi bliski vladajućoj stranci, pokušava iz rudnika i rudara iscijediti sve što se može za što je moguće mizerniji iznos novca.

Kako prenose mediji, ključni dokument i kamen spoticanja u ovom problemu je Dugoročni plan razvoja do 2030. godine sa Strategijskim planom, koji je EPBiH usvojila 2014. U tom se dokumentu, osim sada već tradicionalne i vječne kuknjave kako su cijene električne energije na veoma niskom nivou, navodi kako ni cijene uglja ne bi smjele prelaziti do 2030. postojeći nivo cijena koji je već sada iznad predviđenih u investicionoj dokumentaciji za blok 7 TE Tuzla,

odnosno cijenu od 4,75 KM/GJ, dok se u Akcionom planu modernizacije rudnika kao idealna cijena navodi 4 KM/GJ. Rudari, pak, s druge strane smatraju da bi cijena uglja trebala iznositi 7 KM/GJ te su zbog toga u svojih pet zahtjeva uvrstili i to da ubuduće Vlada FBiH, kao većinski vlasnik EPBiH, određuje veleprodajnu cijenu uglja koja se iz rudnika u FBiH isporučuje prema ovom javnom preduzeću. Svemu pomenutom još dodajmo i to da je neto dobit Elektroprivrede BiH lani iznosila 52,38 miliona KM, a da je to javno preduzeće i pored velikog profita krajem prošle godine od FERK-a tražilo povećanje cijena električne energije. Iz FERK-a im je kulturno saopšteno da je gotovo nemoralno za jedno javno preduzeće iskazati toliki profit i još tražiti povećanje cijena, ali nam taj njihov zahtjev zapravo sugerše mogući razvoj rješenja ovog problema. Za EPBiH idealno bi, dakle, bilo probleme rudnika prebaciti na leđa potrošača preko povećanja cijena električne energije i nema gotovo nikakve sumnje da će ovo javno preduzeće u narednom periodu zagovarati upravo takvo rješenje problema koji se već godinama, od 2009. pa sve do danas, mete ispod tepiha.

Pomenimo za one manje upućene u elektroenergetski sektor kod nas i sljedeće. Elektroprivreda BiH Sarajevo je dioničko društvo, odnosno javno preduzeće, sa godišnjim prihodom od milijardu KM. EPBiH ima 715 hiljada kupaca i u njoj je zaposleno oko 4.900 ljudi. U EPBiH su za naše prilike veoma visoke plate, a statistički gledano prosječna plata u elektroenergetskom sektoru u FBiH je trenutno 1.470 KM neto, odnosno 2.213 KM bruto, što je rezultat odmah iza banaka i osiguravajućih društava. S druge strane, plate rudara u FBiH su u prosjeku 950 KM i niže su od plata rudara iz RS-a koje u prosjeku iznose 1.090 KM (rudnici u manjem bh. entitetu su drugačije organizirani i nalaze se u sastavu termoelektrana, zbog čega se i koristi akronim RiTE, što znači rudnik i termoelektrana). No, za razliku od RS-a rudnici u FBiH su u drugačijoj organizacionoj šemi spram proizvođača električne energije. EPBiH je stopostotni vlasnik sedam rudnika iz većeg bh. entiteta koje im je bukvalno 2009. godine "poklonila" Vlada Federacije BiH. Elektroprivreda BiH je, dakle, vlasnik rudnika Kreka Tuzla, RMU Đurđevik, RMU Kakanj, RMU Breza, RMU Zenica, Rudnika uglja Gračanica i RMU "Abid Lolić" Bila. EPBiH je stopostotni vlasnik rudnika, ali je s njima shodno zakonu povezana u Koncern Elektroprivreda BiH u kojem je istoimeno javno preduzeće svojevrsna vladajuća kompanija, dok su rudnici zavisna preduzeća. U rudnicima radi oko 15.000 ljudi, ali ih samo dvije trećine silazi u jame i hvata se lopate, dok je čak 5.000 raznih političkih i stranačkih uhljeba raspoređeno u administraciji. Oni, naravno, ne dijele istu finansijsku sudbinu sa rudarima. Brojni uhljebi u rudnicima žive prilično dobro i pred Vladom FBiH i EPBiH je da nađu rješenje kako njih zadržati na njihovom mjestima (jer je to moćna glasačka mašinerija na izborima), a da se pri tome i rudarima dopusti da prežive te da konačno prestanu protestirati stalno. No, istini za volju, dodajmo i to da je EPBiH od 2009. godine, kada je na poklon od Vlade FBiH dobila rudnike, znatno poboljšala njihovu finansijsku poziciju. Međutim, stranački likovi iz uprava rudnika od ulaska u sastav Koncerna nisu ništa radili na racionalizaciji i smanjenju svojih rashoda (zbog toga rudari traže da se odmah pokrene "postupak analize kvalitete upravljanja ZD rudnici uglja"), a s obzirom na to da u pojedinim slučajevima nisu uplaćivali ni doprinose ni poreze sada stižu računi za naplatu za takvo neodgovorno ponašanje.

Na kraju zaključimo. Problemi sa rudnicima u Federaciji BiH nisu riješeni. Oni su samo malo primireni, kao zatišje pred buru, i sigurno će ubrzo ponovo eskalirati. I u rudnicima i u koncernu ima puno osoba zaposlenih na gotovo nepostojećim i izmišljenim radnim mjestima, što je naravno zasluga politike i vladajuće stranke, a kako će se taj problem pokušati riješiti, ostaje tek da se vidi. No, možda je došlo vrijeme da razmislimo i o drugačijoj organizaciji rudnika, odnosno o

ujedinjenju rudnika i elektrana. Ako to funkcioniра u RS-u na bolji način nego u FBiH, zašto ne probati i tako?

OSLOBODENJE

Objavljeno: 26. 10. 2019.

Imamo struje, što ne bi bila jeftina?

Iako ih niko nije jasno i glasno postavio, nedavno poskupljenje električne energije u RS-u na 35 i 40 eura po megavat-satu otvorilo je niz zanimljivih pitanja - zašto privrednici u FBiH za megavat plate 50 ili 51 euro ili da li bi, recimo, Aluminij još bio živ da je struju kupovao od Elektroprivrede RS-a ili...

Cijena električne energije od 1. septembra povećana je za 28 najvećih potrošača u Republici Srpskoj, i to sa 31,3 na 35 eura po megavat-satu. Rezultat je to pregovora privrednika sa Vladom i Elektroprivredom Republike Srpske, nakon što su privrednicima počeli dolaziti novi ugovori sa većom cijenom. Njima je to bilo veliko iznenađenje, s obzirom na to da ih niko unaprijed nije obavijestio da će do poskupljenja doći. Na ovo povećanje pristali su jer im je garantovano da se ova cijena neće mijenjati narednih 16 mjeseci, a privrednici će dobiti nove ugovore.

Čekaju nas teški dani

“Mi više ne znamo, ustvari, ništa - ni šta je dogovoreno, ni koliko. Oni pričaju o cijenama megavata, a ono što mene interesuje jeste koliko će koštati kilovat struje, koliki će mi računi sada dolaziti. Svjesni smo mi da struja mora poskupjeti, ali mislim da se to sve otima kontroli. Ako se ide na to da se cijena izjednači sa onom u Evropskoj uniji, onda je to katastrofa. Govore nam kako imamo jeftinu struju, ali zar nije logično da ako imamo mnogo električne energije, njena cijena bude jeftinija? I Saudijska Arabija ima jeftinu naftu jer ima mnogo nafte. Jednostavno, nešto mora biti stimulans i pokretač privredne proizvodnje u zemlji. Slažem se da struja još nije pretjerano skupa, ali ako se desi, kao što se to priča, da će ona u narednom periodu biti veća za 100 posto, onda će to biti katastrofa za našu privredu”, kazao je za *Dane* Dragutin Škrebić, predsjednik Unije udruženja poslodavaca RS-a.

Činjenica je da i ovo poskupljenje donosi probleme privredi, jer je cijena struje bila jedna od najvećih prednosti, zbog čega su se i pojedini strani investitori odlučivali na to da firme otvaraju u našoj zemlji. Tu prednost sada, kaže Škrebić, domaća privreda gubi, “što će sigurno dovesti do još većeg odlaska ljudi iz BiH”.

“Čekaju nas teški dani. Moguće je da strane firme koje su ovdje otvorile svoje pogone, odluče da se povuku. Mi smo već razgovarali sa nekim firmama koje samo čekaju da vide na šta će ovo izaći pa da donesu konačne odluke. Ni nama u potpunosti nije jasno šta nas čeka”, kaže Škrebić.

Cijena električne energije u Republici Srpskoj niža je od one u Federaciji BiH. Bila je jeftinija i prije ovog poskupljenja, a jeftinija je i sada.

“Ovim poskupljenjem su nam se nešto približili, ali je i dalje cijena u RS-u značajno jeftinija. Cijena za privrednike u Federaciji BiH sada je oko 50 eura po megavatu, čak i 51 za neke, a očekujemo da ta cijena ostane i u narednoj godini. Vjerovatno ćemo u narednih mjesec dana nastaviti priču sa Elektroprivredom BiH i Vladom FBiH oko cijena u sljedećoj godini, da se napravi neka optimalna i normalna cijena za privredu. Očekujemo da ne bi trebalo biti nekog poskupljenja s obzirom na to da su troškovi manje-više ostali isti, nema nekih dodatnih taksi i slično”, kaže Adnan Smailbegović, predsjednik Udruženja poslodavaca Federacije BiH.

Iz Državne regulatorne komisije za električnu energiju (DERK) kažu kako je tržište električne energije u BiH u potpunosti otvoreno od 1. januara 2016. godine, te da snabdjevači koji posjeduju licencu za snabdijevanje električnom energijom samostalno formiraju cijene električne energije krajnjim kupcima.

“Svi kupci imaju mogućnost da biraju svog snabdjevača na tržištu, pri čemu kupci iz kategorije potrošnje domaćinstva i mali kupci imaju pravo snabdijevanja u okviru univerzalne usluge po reguliranim cijenama. Deregulacija cijena za krajnje kupce je rezultat prihvatanja energetske legislative EU i u takvom ambijentu regulatori imaju uticaj samo na formiranje cijena u reguliranim djelatnostima prenosa i distribucije električne energije”, kažu iz DERK-a.

Iako je formiranje cijena slobodno, ono u čemu su saglasni i privrednici i stručnjaci, ali i pojedini političari, jeste da su ova poskupljenja rezultat unutrašnjih problema u elektroprivredama, kao i politike. Jedan od problema sa kojima se suočava Elektroprivreda RS-a, kaže Škrebić, jeste veliki broj radnika.

“Veliki je broj novozaposlenih radnika tamo, svaki dan negdje pročitam o kriminalu u toj kompaniji, a niko na to ne reaguje. Smatram da se prvo mora uraditi racionalizacija radne snage, te da se riješe problemi koje oni imaju unutra, pa onda da se ide sa poskupljenjem, a ne da prvo na nas udaraju”, poručuje Škrebić.

Plate za stranačku vojsku

Da problema i u Elektroprivredi BiH ima, tvrdi Smailbegović koji kaže kako EP gubi dosta novca na domaćinstvima, kojima “prodaju struju ispod proizvodne cijene”.

“Niko nema političke snage da dira domaćinstva jer bi to onda bio problem socijale. Drugi problem Elektroprivrede su rudnici koji su u problemima, nisu restrukturirani i oni stalno traže neka povećanja, tako da će i to sigurno biti veliki izazov i u narednom periodu. Ono što im ide naruku jeste da BiH još nema uvedene takse na emisije CO₂, što će biti veliki problem kada se uvede. U Evropi je prosječna cijena emisija po megavatu 20 eura, a kod nas je sada nula. Dakle, kada se uvedu te takse, a vjerujem da će nas Evropa uskoro stisnuti da to uradimo, cijena će automatski ići gore. Toga nas je najviše strah. Stoga smatramo da bi se Elektroprivreda morala pripremiti na sve to što dolazi, može da iskompenzira te takse sa nekim internim uštedama, obnovljivim izvorima i tako dalje”, kazao je Smailbegović.

Predsjednik Bosanskohercegovačkog komiteta Međunarodnog vijeća za velike električne sisteme CIGRE Edhem Bičakčić kaže da je do poskupljenja došlo jer vlade nisu imale snage i nisu napravile socijalne programe da regulišu cijenu struje, “pa se to prebacuje na privredu”.

“Takva je politika i u jednom i u drugom entitetu, s tim što su u RS-u cijene struje još više socijalna kategorija i zbog toga nastaju te razlike u cijeni, kako za privredu tako i za domaćinstva. Ta poskupljenja uopšte nemaju odraza u stvarnim troškovima proizvodnje električne energije, već zbog politike. Privreda već zna šta im znače ta poskupljenja - znače im veće troškove poslovanja. Međutim, kod nas je učešće struje u proizvodnji finalnih dobara vrlo nisko, tako da se ne odražava na konačni proizvod, ali pogoršava položaj privrednih subjekata, što će u konačnici dovesti i do lošijeg položaja građana”, kaže Bičakčić.

Iako je tržište slobodno, privrednici iz Federacije ipak ne mogu uzimati struju od Elektroprivrede RS-a, jer EPRS bi prvo trebao registrovati trgovca, snabdjevača koji na slobodnom tržištu može prodavati struju. Međutim, EPRS nije zainteresovan da po istim cijenama kao u RS-u prodaje struju i privrednicima u Federaciji, pa i nema registrovanog trgovca u Federaciji. A i što bi kada za svoju energiju može dobiti mnogo veće cijene na inostranom tržištu.

Koji god razlozi elektroprivreda za poskupljenje struje bili, jedno je sigurno - tu cijenu na kraju će platiti građani. Kazao je to i ministar vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH Mirko Šarović, koji također smatra kako razlozi za poskupljenje nisu ekonomski.

“Razlog poskupljenja nisu neke realne promjene poslovanja na tržištu, niti neki realni poremećaji. Cijena struje povećana je prvenstveno kako bi se osigurale plate stranačkoj vojsci koju je aktuelna vlast u RS-u, posebno u posljednjoj godini, prekomjerno i bez realne potrebe zapošljavala. Ovo poskupljenje je samo jedna od posljedica lošeg, nedomaćinskog upravljanja i nedostatka vizije razvoja ovog važnog sektora”, kaže Šarović, koji smatra da je nezamislivo bilo gdje u svijetu da se cijena struje povećava zbog upošljavanja radnika.

Poskupljenje struje privrednicima u RS-u prokomentarisao je nedavno i ministar privrede i preduzetništva ovog entiteta Vjekoslav Petričević, koji je kazao kako je svjestan da će poskupljenje električne energije za jedan broj velikih privrednih subjekata dijelom uticati i na realni sektor, ali kako “RS mora usklađivati politike kada je u pitanju otvaranje tržišta električne energije”..

MINELA PAMUK